

Cultura

PORT FRANC

MONTSE FRISACH

Aleksei Gan, l'art i la vida

L'editorial barcelonina Tenov recupera per primer cop a l'Estat espanyol el manifest del constructivisme rus, que va elaborar el polifacètic intel·lectual

12/09/14 02:00 -

Eren joves i volien canviar el món, no només a través de la profunda transformació de l'estructura econòmica, política i social sinó també a través de la cultura. Van fer la revolució i tenien el mandat de crear un nou ordre. Van ser un grup de creadors extraordinàriament intel·ligents i sensibles, que tenien a les seves mans un reinici des de zero, i d'aquesta immensa responsabilitat, n'eren conscients. Malauradament, per molts la utopia es va consumir ben aviat com una espelma. I va arribar la decepció, el desesper, l'exili, l'ostracisme o la mort.

Els artistes de l'avantguarda russa propugnaven l'art total en una completa fusió d'art i de vida, que havia d'estar al servei del proletariat. La trencadora estètica sorgida d'aquell moment (abans, durant i després de la Revolució Russa) formava part d'un moviment més ampli d'abast europeu —el que anomenem les avantguardes històriques— però en el cas rus els acompanyava la revolució política i social; un alè d'esperança. D'aquells intel·lectuals —hi havia, entre d'altres, Malèvitx, Eisenstein, Maksim Gorki, Aleksandr Mikhailovitx Rodtxenko, Liubov Popova, Varvana Stepanova...

En aquest grup hi havia Aleksei Gan, escriptor, cineasta, tipògraf, dissenyador industrial i gràfic, dramaturg, editor de la revista cinematogràfica *Kinó-fot* o com a ell li agradava remarcar, agitador cultural que, al contrari de molts dels seus companys de grup, avui en dia no és gaire conegut. En canvi, Gan va ser l'autor del primer tractat teòric del constructivisme, publicat el 1922, text que ara acaba de recuperar l'editorial barcelonina Tenov, amb un pròleg de Christina Lodder. Malgrat que existia una prèvia edició castellana del text del 1970 publicada per Alberto Corazón, aquest és el primer cop que el llibre arriba a l'Estat espanyol en la seva versió íntegra.

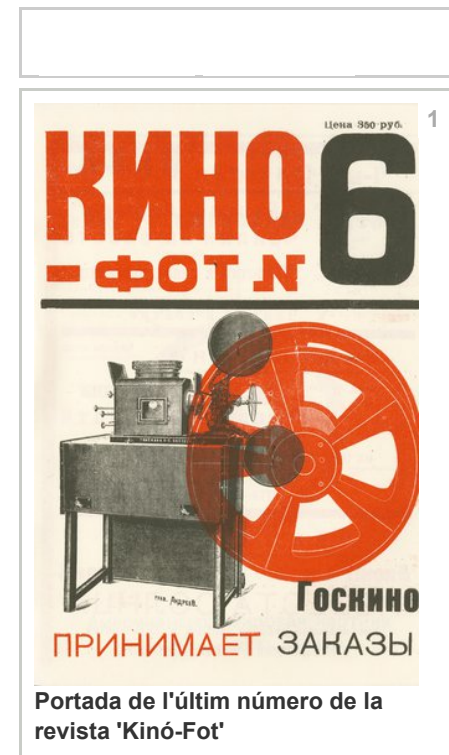
Aleksei Gan, que provenia de l'anarquisme, creia que la cultura havia de ser un puntal del nou ordre revolucionari. “No diferenciava el treball manual del treball intel·lectual —explica l'editor de Tenov, Llorenç Bonet—. Per canviar el món, la cultura havia d'arribar a tots els racons. Fa teatre a les fàbriques, dissenya quioscos per a la ciutat i els pobles. I d'altra banda, a diferència d'altres companys, estava convençut que el patrimoni cultural anterior no s'havia de cremar.”

El constructivisme s'ha traduït directament del rus per Marta Rebón i Ferran Mateo, però aquesta edició acurada té el valor afegit de ser una rèplica “pagina a pàgina” de l'edició concebuda pel mateix Gan amb totes les particularitats tipogràfiques que l'autor va integrar al text. Per Gan, la tipografia era una eina importantíssima per convertir la paraula en “una arma poderosa per a la construcció de la vida” i per expressar l'essència del nou ordre. Gan va desenvolupar la tipografia tant al seu llibre com a la revista *Kinó-Fot*. Així, el text de Gan es reparteix en aparença desequilibrada entre eslògans subratllats amb línies gruixudes (“Declarem una implacable guerra a l'art!,” per exemple) que poden ocupar una plana sencera o mitja, l'ús dels textos en diagonal i en altres casos la diversitat de cossos de lletra. Gan va aplicar el mateix criteri a la revista *Kinó-Fot*.

Malauradament, Gan es va anar decebent amb el règim i va acabar insultant Stalin en públic. És a partir d'aquí quan es perd la pista del personatge, que es creu que va morir a principi dels anys 40 en un gulag.

Tres conceptes

Gan construeix el concepte de constructivisme a través de tres conceptes: factura, construcció i tectònica. Aquest últim terme es referia a temes com la manera que la ideologia comunista s'havia d'aplicar en l'ús dels materials.

Canals relacionats

Canal: Art